

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БӨГЕЛМӘ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
«КОДАШ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ СОВЕТЫ
IV ЧАКЫРЫЛЫШ**

ЕГЕРМЕ ИКЕНЧЕ СЕССИЯ

Карап №3

Кодаш авылы

2020 елның 22 марта

**Татарстан Республикасы
Бөгелмә муниципаль районның
«Кодаш авыл жирлеге»
муниципаль берәмлекенең
инициатив проектларын тәкъдим итү,
керту, тикшерү һәм карау тәртибен раслау турында**

26.1 статья нигезендә. «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районның «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке Уставына, «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке Советына таянып

Карап:

1. Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районның «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлекендә инициатив проектларны тәкъдим итү, керту, фикер алышу һәм карау тәртибен күшымта нигезендә расларга.
2. Әлеге карап Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районның «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке Уставы белән билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә һәм бастырып чыгарылырга тиеш.
3. Әлеге каарның үтәлешен контролльдә тотам.

**"Кодаш авыл жирлеге"
муниципаль берәмлеке башлыгы**

Г.А. Хәйсәрова

2022 елның 22 мартаңдагы
«Кодаш авыл жирлеге»
муниципаль берәмлеге Советының
XXII сессиясенең 3 нче карарына
кушымта

**Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районнының «Кодаш авыл жирлеге»
муниципаль берәмлегендә инициатив проектларны тәкъдим итү, керту, тикшерү
һәм карау тәртибе**

1 бүлек. Гомуми нигезләмәләр

1 Статья. Хәзерге тәртипне көйләү предметы

1. Россия Федерациясе Конституциясе, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон һәм Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районнының «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә әлеге тәртип инициативалы проектларны тәкъдим итү, керту, фикер алышу, карау, шулай ук аларны конкурс нигезендә сайлап алу уңаеннан барлыкка килгән мәнәсәбәтләрне җайга сала.

2. Татарстан Республикасы бюджетыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән финанс ярдәме алу өчен тәкъдим ителә торган инициатив проектларны тәкъдим итү, фикер алышу, карау һәм сайлап алу белән бәйле мәнәсәбәтләргә, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнары һәм (яисә) башка норматив хокукий актларында һәм муниципаль норматив хокукий актларда башкасы каралмаган булса, әлеге тәртип нигезләмәләре кулланылмый.

2 Статья. Инициатив проектлар

1. Әлеге Тәртиптә инициативалы проект буларак, Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районнының «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлегендә яшәүчеләрнең Кодаш авыл жирлеге яшәүчеләр өчен өстенлекле әһәмияткә ия булган чараларны тормышка ашыру, жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне яисә жирле үзидарә органнарына бирелгән башка мәсьәләләрне хәл итү хокуки турындағы тәкъдиме аңлашыла.

2. Инициатив проектта тубәндәге мәгълүматлар булырга тиеш:

- 1) Кодаш авыл жирлегендә яки аның өлешендә яшәүчеләр өчен чишепеш өстенлекле булган проблеманы тасвиrlау;
- 2) курсәтелгән проблеманы чишү буенча тәкъдимнәрне нигезләү;
- 3) инициатив проектны тормышка ашыруның көтелгән нәтижәләре (көтелгән нәтижәләр) тасвиrlамасы;
- 4) инициатив проектны тормышка ашыру өчен кирәkle чыгымнары алдан исәпләү;
- 5) инициатив проектны гамәлгә ашыруның планлаштырылган сроклары;
- 6) әлеге проектны гамәлгә ашыруда кызыксынган затларның планлаштырылган (ихтимал) финанс, мәлкәт һәм (яки) хезмәт катнашуы турында белешмәләр;
- 7) инициативалы түләуләрнең планлаштырылган күләмнән тыш, әлеге акчаларны гамәлгә ашыру өчен файдалану күздә тотылган очракта "Кодаш авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге бюджеты акчалары күләменә курсәтмә;

8) «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территорииясенә яисә аның чикләрендә әлеге Тәртипнең 3 статьясы нигезендә инициатив проект гамәлгә ашырылачак өлеше курсәтмәсе.

3. Инициатив проект әлеге статьяның 2 өлешендә қаралган белешмәләрне үз эченә алган проект тасвиrlамасын үз эченә ала, аңа инициатор қарары буенча график һәм (яки) таблица материаллары күшүп бирелергә мөмкин.

Проектны тасвиrlау формасы һәм аны тутыру буенча тәкъдимнәр Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районның «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты тарафыннан раслана (алга таба – «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты).

3 Статья. Халық мәнфәгатьләрендә инициатив проектлар тормышка ашырыла ала торган территорияне билгеләү

1. Инициатив проектлар Кодаш авыл жирлеге халкы мәнфәгатьләрендә, шулай ук түбәндәге территориияләрдә яшәүчеләр мәнфәгатьләрендә тормышка ашырыла:

- 1) күпфатирлы йорт подъезды;
- 2) күпфатирлы йорт;
- 3) күпфатирлы йортлар һәм (яки) торак йортлар төркеме (шул исәптән урам, квартал яки планлаштыру структурасының башка элементы);
- 4) торак микrorайоны;
- 5) торак микrorайоннар Төркеме;
- 6) «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге

2 бүлек. Инициативалы проектларны тәкъдим итү һәм фикер алышу

4 Статья. Проектны башлап җибәрүчеләр

1. Инициативалы проектны керту турындагы инициатива белән чыгыш ясарга хокуклы:

1) уналты яшькә житкән һәм «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территорииясендә яшәүче 10 кешедән ким булмаган инициатив төркем (алга таба инициатив төркем);

- 2) Территориаль ижтимагый үзидарә органнары;
- 3) ижтимагый берләшмәләрнең жирле берләшмәләре яки жирле бүлекләре.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән затлар (алга таба – проектның инициаторлары):

- 1) инициатив проект әзерлиләр;
- 2) инициативалы проект буенча фикер алышуны оештыралар яисә әлеге башлык нигезләмәләренә туры китереп инициативалы проектка ярдәм итү турындагы мәсьәлә буенча гражданнарның фикерләрен ачыклауны тәэмин итәләр;
- 3) инициатив проектны «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Башкарма комитетына кертәләр;
- 4) инициатив проектны тормышка ашыруны контролльдә тотуда катнашалар;
- 5) әлеге Тәртип белән билгеләнгән һәм аның нигезендә кабул ителгән «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге жирле үзидарә органнарының башка норматив хокукый актлары белән билгеләнгән башка хокукларны гамәлгә ашыралар һәм вазыйфаларны башкара.

3. Инициатив төркем булдыру һәм әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча қаарлар кабул итү Беркетмә белән рәсмиләштерелә. Беркетмә формасы «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты тарафыннан раслана.

4. Әлеге статьяның 2 өлешиндә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча каарлар территориаль ижтимагый үзидарә уставы нигезендә территориаль ижтимагый үзидарә органнары булып торучы проект инициаторлары тарафыннан кабул ителә.

5. Әлеге статьяның 2 өлешиндә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча каарлар, гамәлгә кую документлары нигезендә, ижтимагый берләшмәләр булып торучы проектның инициаторлары тарафыннан кабул ителә.

5 Статья. Инициативалы проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданнарның фикерләрен ачыклау

1. Инициатива проектын Кодаш авыл жирлеге халкы яисә аның өлешиндә яшәүчеләр хупларга тиеш.

2. Проектның инициаторы инициативалы проектка ярдәм итү турындағы мәсьәлә буенча гражданнарның фикерләрен ачыклауны оештыра:

1) гражданнар жыелышында яки конференциясендә, шул исәптән территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышында инициатив проектны карау;

2) гражданнарны сораштыру үткәрү;

3) инициатив проектны хуплап гражданнарның имзаларын жыю.

3. Проектның инициаторы инициативалы проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданнарның фикерен ачыклауның берничә формасын файдалану турында Каар кабул итәргә хокуклы.

6 Статья. Инициативалы проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы

1. Инициатив проектны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы (алга таба-жыелыш) проект инициаторы каары буенча «жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турында» 19.06.2004 ел, №54-ФЗ Федераль законда кааралган тәртиптә билгеләнә һәм үткәрелә.

2. Жыелыш «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке территорииясенән бер өлешиндә уздырыла, анда яшәүчеләр мәнфәгатьләрендә инициативалы проектны гамәлгә ашыру планлаштырыла. Инициативалы проектны тормышка ашыру, тулаем алганда, Кодаш авыл жирлеге халкы мәнфәгатьләрендә планлаштырылса, Бәгелмә шәһәре территорииясенән төрле өлешиләрендә берничә жыелыш үткәрелергә мөмкин.

3. Жыелышта уналты яшкә житкән тиешле территориядә яшәүчеләр катнашырга хокуклы.

4. Жыелыш үткәрелергә мөмкин:

1) көндезге формада-көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм тавыш бирүгә куелган мәсьәләләр буенча каарлар кабул итү өчен халыкның бергә булуы формасында;

2) көндезге-чittән торып уздырыла торган формада-көн тәртибе һәм тавыш бирүгә куелган мәсьәләләр буенча каарлар кабул итү, шулай ук жыелыш уздыру турында хәбәрдә яки «Интернет» мәгълүмат – телекоммуникация чөлтәрендә (алга таба-рәсми сайт) Бәгелмә муниципаль районның рәсми сайтыннан файдаланып, жыелыш уздыру яки тавыш бирү турында хәбәр итүдә күрсәтелгән урынга яки адрес буенча каарлар кабул итү мөмкинлеген күздә tota торган формада (алга таба-рәсми сайт).

5. Бер жыелышта берничә инициатив проектны каарга мөмкин. Әлеге очракта жыелышны оештыру һәм үткәрү хокуклары һәм бурычлары проектларның инициаторлары тарафыннан бергә гамәлгә ашырыла.

6. Проектның инициаторы жыелыш үткөрү, документлар әзерлөү һәм жибәрү чыгымнарын үз өстенә ала.

7. «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге башкарма комитеты проектның инициаторына жыелыш үткөрүдә ярдәм күрсәтә, шул исәптән аны үткөрү өчен бина да түләүсез бирә. «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге башкарма комитеты карары белән жыелышлар уздыру өчен бирелә торган биналар исемлеге билгеләнә.

8. Жыелыш 15 кешедән торган катнашучылар арасында хокуклы санала.

8 Статья. Жыелыш үткөрүгө әзерлек

1. Жыелышны үткөрү түрүнде проектның инициаторы карарында күрсәтелә:

1) фикер алышу өчен жыелыш үткөрелә торган инициатив проект;

2) жыелыш уздыру формасы (көндөзге яки көндөзге-чittән торып);

3) жыелышның көн тәртибе, ә жыелыш уздырылган очракта көндөзге-чittән торып-халық тавыш бирүен үткөрү планлаштырыла торган мәсьәләләр;

4) жыелышны уздыру датасы, вакыты, урыны, жыелышны көндөзге-чittән торып уздыру очрагында – шулай ук тавыш бирүгә куелган мәсьәләләр буенча халық карарларын кабул итү тәмамлану датасы һәм андый карарлар тапшырылырга тиешле урын яки адрес, йә тавыш бирүгә куелган мәсьәләләр буенча рәсми сайттан файдалану түрүнде карар;

5) жыелышта көндөзге формада уздырыла торган катнашучыларның яки көндөзге-чittән торып жыелыш уздырылган очракта көн тәртибендәге мәсьәләләр түрүнде фикер алышуда катнашучыларның фаразланган саны;

6) жыелыш уздырыла торган территориядә яшәүчеләргә хәбәр итү ысууллары.

2. Проектның инициаторы «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Башкарма комитетына жыелышны үткөрү түрүнде 15 көннән дә соңга калмыйча 10 көннән дә соңга калмыйча язма хәбәрнамә жибәрә.

3. Жыелыш уздыру түрүндагы белдерүдә күрсәтелә:

1) проектның инициаторы түрүнде белешмәләр (инициатив төркем әгъзаларының фамилияләре, исемнәре, атасының исемнәре, аларның яшәү урыны яки булды түрүнде белешмәләр);

2) әлеге статьяның 1 өлешендә каралган мәгълүматлар;

3) проектның инициаторларының фамилияләре, исемнәре, әтисенең телефон номерлары жыелышны оештыру һәм үткөрү буенча боеру функцияләрен башкару;

4) жыелышны үткөрүдә ярдәм итү түрүнде, шул исәптән жыелыш уздыру өчен бина бирү (көндөзге-чittән торып жыелыш уздырылган очракта түрьдан-туры фикер алышу) һәм (яки) тавыш бирүгә куелган мәсьәләләр буенча халыкны тавыш бирү өчен рәсми сайттан файдалану түрүнде.

4. Жыелышны үткөрү түрүнде белдерү проектның инициаторы һәм проектның инициаторы аны оештыру һәм үткөрү буенча боеру функцияләрен үтәүче затлар тарафыннан имзалана. Жыелышны үткөрү түрүндагы хәбәр инициатив төркем тарафыннан аны оештыру һәм үткөрү буенча боеру функцияләрен башкарырга вәкаләтле затлар тарафыннан имзалана.

5. Жыелыш уздыру өчен булмә бирү үтенече булган очракта, «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты хәбәрнамә көргән көннән өч көн эчендә (эш көннәрендә) проект инициаторына бинаны уздыру мөмкинлөгө түрүнде хәбәр итә яки жыелышның урынын һәм (яки) вакытын үзгәртергә тәкъдим итә. Проектның инициаторы әлеге тәкъдимне алғаннан соң өч көн эчендә (эш көннәрендә) жыелышның урынын һәм (яки) вакытын үзгәртүгә ризалык яки ризалык булмау түрүнде (жыелыш көндөзге-чittән торып уздырылган очракта түрьдан-туры фикер алышу) хәбәр итәргә тиеш.

6. «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге башкарма комитеты жыелыш үткәрү турында, шул исәптән инициатива проекты белән танышу тәртибе турында рәсми сайтта мәгълүмат урнаштыра:

- 1) жыелыш уздыру турында хәбәр алынганнан соң өч көн эчендә (эш көннәре);
- 2) проект инициаторы ризалыгын алганнан соң жыелышның урынын һәм (яки) вакытын үзгәрту турында тәкъдим белән 2 эш көннән дә соңга калмыйча (жыелыш көндезге-чittәn торып уздырылган очракта турыйдан-турсы фикер алышу).

7. «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге башкарма комитеты жыелышны үткәрудә ярдәм итү проектын тәкъдим итү максатыннан вәкаләтле вәкил күрсәтмәсе рәвешендә үз карары белән билгеләп куя ала. Вәкаләтле вәкил итеп билгеләнү турында «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты проект инициаторына язма рәвештә жыелыш үткәрү турында язма хәбәрнамәдә күрсәтелгән адрес буенча хәбәр итә.

9 Статья. Жыелышны көндезге формада үткәрү тәртибе

1. Жыелыш башланганчы проект инициаторы жыелышта катнашкан гражданнары теркәүне, «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге башкарма комитеты раслаган форма буенча исемлек төзүне тәэммин итә. Жыелышта катнашкан гражданнар исемлеге жыелыш протоколының аерылгысыз өлеше.

2. Жыелышның көн тәртибе сораулары буенча тавыш бирү тәртибе жыелышта катнашучыларның күпчелек тавышы белән раслана. Жыелышның көн тәртибе мәсьәләләре буенча каарлар жыелышта катнашучыларның күпчелек тавышы белән кабул итәлә.

3. Жыелыш проект инициаторы вәкиле белән ачыла. Жыелышны алып бару өчен председатель һәм секретарь сайланы.

4. Рәис жыелыш алып бара, көн тәртибендәге мәсьәләләрне игълан итә, катнашучыларга чыгыш ясау өчен сүз бирә, жыелыш кабул иткән каарларны формалаштыра, аларны тавыш бирүгә куя, тавыш бирү нәтижәләрен игълан итә.

5. Секретарь жыелыш протоколын алып бара, анда алар буенча тавыш бирү нәтижәләрен күрсәтеп, жыелыш кабул иткән барлык каарларны чагылдыра. Жыелыш протоколын жыелыш секретаре һәм председателе имзалый.

6. Жыелыш беркетмәсендә күрсәтелә:

- 1) жыелышның урыны һәм вакыты;
- 2) жыелышта катнашкан гражданнар саны;
- 3) жыелыш рәисе һәм секретаре турында белешмәләр, аларның яшәү урыны күрсәтелгән;
- 4) жыелышның көн тәртибе, чыгышларның эчтәлеге;
- 5) көн тәртибе мәсьәләләре буенча кабул итеп калып каарлар.

10 Статья. Жыелышны читтән торып уздыру тәртибе

1. Жыелыш уздырылган очракта көндезге-чittәn торып көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм тавыш бирүгә куелган мәсьәләләр буенча каарлар кабул итү әлеге Тәртипнен 9 статьясында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Фикер алышуда катнашмаган затларны тавыш бирүгә куелган мәсьәләләр буенча язма рәвештә рәсмиләштерелгән жыелыш үткәрү турыйнагы хәбәрдә күрсәтелгән урынга яки адреска жибәрергә хокуклы. Каар формасы «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты тарафыннан раслана.

3. Көндезге-чittән торып уздырыла торган жыелышта көндезге сөйләшүдә катнашкан затлар, шулай ук каарлары кабул итү тәмамланганчы алынган затлар катнаша.

4. Жыелышны көндезге-чittән торып уздыру очрагында рәсми сайттан файдаланып, жыелыш уздыру турында хәбәр урнаштыру hәм фикер алышуда катнашмаган затларны тавыш бирү көн тәртибе сораулары буенча күрсәтелгән сайтта үткәрелә.

5. Жыелышның көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча рәсми сайттан файдаланып тавыш бирү жыелыш уздырыла торган территориядә яшәүчеләр тарафыннан шәхсөн көн тәртибендәге hәр мәсьәлә буенча «за», «каршы» яки «воздержался» формулировкалары белән белдерелгән каарны күрсәту юлы белән гамәлгә ашырыла. Тавыш бирүдә рәсми сайттан файдаланып катнашучылар булып тавыш бирү тәмамлану көненә hәм вакытына кадәр электрон формада тавыш биргән кешеләр санала. Яшәүчеләрне ачыклау Бердәм идентификация hәм аутентификация системасы хисап язмасы ярдәмендә башкарыла. Тавыш бирү башлану көненнән hәм Аның бетү көненә hәм вакытына кадәр өзеклексез үткәрелә.

6. Рәсми сайтын кулланып тавыш бирү нәтижәләре протокол формасында формалаша hәм мондый тавыш бирү тәмамланганнан соң 1 эш көне эчендә күрсәтелгән сайтка урнаштырыла. Тавыш бируде расланган беркетмәсе «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты проектны оештырганнан соң өч эш көне эчендә башлап жибәрә. Күрсәтелгән протокол-жыелыш протоколының аерылгысыз өлеше.

7. Тавыш бируде уздырганда жыелышта катнашучы hәр кешенең шәхси мәгълүматларын эшкәртүгә «персональ мәгълүматлар турында» 2006 елның 27 июлендәге 152-ФЗ номерлы Федераль законның 9 статьясында билгеләнгән таләпләр нигезендә рәсмиләштерелә торган ризалыгы алынырга тиеш.

8. Тавыш бирү тәмамланганнан соң, тикшерү яки рәсми сайт кулланып, секретарь жыелыш протоколын ясый, ул секретарь hәм председатель тарафыннан имзалана.

9. Көндезге-чittән торып үткәрелә торган жыелыш беркетмәсендә күрсәтелә:

- 1) Турыдан-Туры фикер алышу урыны hәм вакыты;
- 2) чittән торып тавыш бирү ысулы, аны башлау hәм тәмамлау датасы hәм вакыты;
- 3) жыелышта катнашкан гражданнар саны;
- 4) жыелыш рәисе hәм секретаре турында белешмәләр, аларның яшәү урыны күрсәтелгән;
- 5) жыелышның көн тәртибе, чыгышларның эчтәлеге турында фикер алышуда;
- 6) көн тәртибе hәм алар буенча тавыш бирү нәтижәләре буенча кабул ителгән каарлар.

11 Статья. Инициативалы проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе

1. Инициатив проектны гамәлгә ашыру күздә тотылган 16 яшькә житкән территориядә яшәүчеләр саны 1000 кешедән артып китсә, инициатив проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе (алга таба – конференция) уздырылырга мөмкин.

2. Конференция әлеге статьяда билгеләнгән үзенчәлекләрне исәпкә алып, әлеге Тәртипнен 7-10 статьяларында билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

3. Конференцияне үткәру турында проект инициаторы каарында әлеге Тәртипнен 8 статьясының 1 өлешендә кааралган нигезләмәләр белән беррәттән күрсәтелергә тиеш:

- 1) 16 яшькә житкән территориянен 100 кешесеннән ким делегат була алмаган делегатлар сайлау өчен вәкиллек нормасы;

2) делегатлар сайлау өчен жыелыштарны уздыру вакыты һәм тәртибе.

4. Конференция протоколының аерылғысыз өлеше булып делегатлар сайлау турында жыелыштар беркетмәләре тора.

12 Статья. Гражданнарның инициативалы проектларга ярдәм итүгә имзаларын жыю

1. Гражданнарның инициативалы проектларга ярдәм итеп имзаларын жыю (алга таба-имзалар жыю) проектның инициаторы тарафыннан башкарыла.

2. Инициативалы проектларга, шул исәптән инициативалы тәркем әгъзаларының имзаларын да кертеп, имзалар саны 20дән дә ким булмаска тиеш.

3. Имза жыю түбәндәге тәртиптә башкарыла:

1) имзалар язылу битенә керту юлы белән жыела, аның формасы «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты тарафыннан раслана;

2) язылу кәгазендә имзалар жыю гамәлгә ашырыла торган инициативалы проект күрсәтелә;

3) язылу битендә яшәүченең имзасы һәм аны керту датасы куела. Имзаны һәм аны керту датасын кеше үз кулы белән куя. Имза салучы затның үтенече буенча язылу битендә үз имзасын куя торган кеше турынdagы белешмәләр язылу кәгазенә язылу кәгазенә кертелә ала. Күрсәтелгән белешмәләр кульязма ысул белән генә кертелә, шул ук вакытта карандашларны куллану рәхсәт ителми;

4) резидент бер үк инициативалы проектны бер тапкыр гына хуплый ала;

5) имза жыючы проект инициаторы вәкиле имзалары белән һәр язылу таблицасы расланырга тиеш. Имза жыючы проектның инициаторы вәкиле кулдан кул белән үзенең фамилиясен, исемен һәм әтисенең исемен, туган көнен, яшәү урынын күрсәтә, шулай ук имзасын һәм аны керту датасын куя;

6) имзалар жыю вакытында алты һәм арткы ягында язылу кәгазен тутыру рәхсәт ителә. Шул ук вакытта оборотная як булып тора дәвамы лицевой як белән бердәм нумерацией имзалар, ә заверительные имзалар һәм мәгълүматлар турында инициатор инициатора проект, гамәлгә ашыручы жыю имзалау, куела оборона ягына язылу кәгазе турдын-турсы соң, соңғы имза;

7) имзалар жыюда һәр кешенең шәхси мәгълүматларын эшкәртүгә ризалыгы булырга тиеш, ул «Персональ мәгълүматлар турында» 2006 елның 27 июлендәге 152-ФЗ номерлы Федэраль законның 9 статьясында билгеләнгән таләпләр нигезендә рәсмиләштерелә.

13 Статья. Бу инициативалы проектка ярдәм итү турынdagы фикерләрен ачыклау өчен гражданнарны сораштыру үткәру

1. Өлеге инициативалы проектка ярдәм итү турынdagы фикерләрен ачыклау өчен гражданнардан сораштыру (алга таба – сораштыру) Кодаш авыл жирлегендә яшәүчеләр яки аның бер өлеше инициативалы проектны тормышка ашыру тәкъдим ителә торган инициатива буенча үткәрелә:

1) Кодаш авыл жирлеге халкы мәнфәгатьләрендә инициатива проектын гамәлгә ашыру тәкъдим ителә;

2) инициатив проектны Кодаш авыл жирлеге өлешендә яшәүчеләр мәнфәгатьләрендә гамәлгә ашыру тәкъдим ителә, аларның саны 1000 кешедән артып китә.

2. Сораштыруны билгеләү өчен проектның инициаторы Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районның «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Советына (алга таба – «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Советына) гариза жибәрә, анда күрсәтелә:

- 1) сораштыру үткөрергө тәкъдим ителгөн инициатив проект;
- 2) проект инициаторы тәкъдимнәре:
 - а) сораштыруны үткөрү датасы һәм вакыты түрында;
 - б) сораштыру үткәргәндә тәкъдим ителө торган (тәкъдим ителө торган) мәсьәләне (сорауларны) формулировкалау түрында;
 - в) сораштыру үткөрү методикасы түрында;
 - г) сораштыруда катнашучы муниципаль берәмлектә яшәүчеләрнең минималь саны түрында;
- 3) проектның инициаторы түрында белешмәләр (инициатив төркем әгъзаларының фамилияләре, исемнәре, атасының исемнәре, аларның яшәү яки булу урыннары түрында белешмәләр, чара проектының бүтән инициаторы атамасы һәм аның урнашу урыны).

3. Әгәр проектның инициативасы төркем булса, гаризаны инициатив төркемнен барлық әгъзалары имзалый. Проектның инициаторы әлеге Тәртипнең 4 статьясының 1 өлешендә күрсәтелгөн башка затлар булса, гаризаны проект инициаторының вәкаләтле заты һәм Кудашево авыл жирлегендә яшәүче 10 кешедән ким булмаган кеше имзалый, аларда инициатива проектын гамәлгә ашырырга тәкъдим ителө. Бу очракта гаризада шулай ук гаризага кул куйган затлар (фамилияләре, исемнәре, әтисенең исемнәре, аларның яшәү яки булу урыны түрнеге мәғълүматлар) түрнеге белешмәләр күрсәтелә.

4. «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Советы гариза көргөн көннән алыш 30 эш көннән дә соңга калмыйча аны карый һәм сораштыру билгеләү яки сораштыруны билгеләүдән баш тарту түрнеге Карап кабул итә.

5. Сораштыруны билгеләүдән баш тарту нигезе булып, әгәр хокук бозулар инициатива күрсәтүдә катнашкан Кодаш авыл жирлегендә яшәүчеләрнең ихтыяр белдерү нәтижәләрен дөрес билгеләргә мөмкинлек бирмәсә, сораштыру үткөрү түрнеге маддәсен бозу тора.

6. «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары түрнеге» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 31 статьясындагы 4 өлеше нигезендә гражданнар арасында сораштыруны билгеләү һәм уздыру тәртибен билгеләүче «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Советының норматив хокукий акты белән билгеләнгән тәртиптә гражданнардан сораштыру үткәрелә.

7. Сораштыруда Кодаш авыл жирлегендә яшәүчеләр яки аның 16 яшькә житкән инициативалы проектны тормышка ашырырга тәкъдим ителгөн өлешләрендә катнашырга хокуклы.

8. Сораштыру нәтижәләре Кодаш авыл жирлеге башкарма комитеты проектны башлап жибәргәннән соң өч эш көннән дә соңга калмыйча, проектның инициаторы игътибарына житкерә.

3 бүлек. Инициатив проектларны кертү һәм карау

14 Статья. «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Башкарма комитетына инициативалы проектлар кертү

1. «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Башкарма комитетына инициативалы проект керткәндә тәкъдим ителө:

1) проектның тасвирламасы кәгазьдә һәм график һәм (яки) таблица материаллары күшүла ала торган электрон формада;

2) өлөгө Тәртипнен 4 статьясындагы 4, 5 өлешиләре нигезендә инициатив төркем төзү беркетмәсе яисә башка документлар, шулай ук инициативалы проектны караганда һәм гамәлгә ашырганда аның исеменнән «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке башкарма комитеты белән хезмәттәшлек итәргә вәкаләтле затларны билгеләу турында проект инициаторы карары;

3) гражданнар жыелышы яки конференциясе беркетмәсе, гражданнарны сораштыру нәтижәләре һәм (яки) Кодаш авыл жирлеге халкының яисә аның өлешиенең инициативалы проектына ярдәм итүне раслаучы язылу кәгазьләре.

2. Өлөгө статьяның 1 өлешиендә курсәтелгән документлар «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке Башкарма комитетына инициативалы проектны караганда һәм гамәлгә ашырганда «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке Башкарма комитеты белән хезмәттәшлек итү проектының вәкаләтле заты тарафыннан тапшырыла, яисә аны жибәргәндә игълан ителгән кыйммәтлек һәм салыну тасвирламасы белән почта аша жибәрелә.

3. Проектны керту датасы-өлөгө статьяның 1 өлешиендә, «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке Башкарма комитеты курсәтелгән документларны алу көнө.

4. Документлар «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке Башкарма комитетына инициативалы проектны караган вакытта һәм гамәлгә ашырганда «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке Башкарма комитеты белән хезмәттәшлек итү проектының вәкаләтле заты тарафыннан тапшырылган очракта, курсәтелгән затка «Кодаш авыл жирлеге» м униципаль берәмлеке Башкарма комитеты исемлеген һәм аларны алу датасын курсәтеп документлар алуда расписка бирелә. Расписка документлар алган көнне «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке башкарма комитеты тарафыннан бирелергә тиеш.

15 Статья. Инициативалы проектларны карау буенча Комиссия

1. Инициатив проектларны карау буенча комиссия (алга таба-комиссия) инициатив проектларның социаль-икътисадый әһәмиятен объектив бәяләү һәм аларны сайлап алу максатларында төzelә.

2. Комиссия саны 6 кеше тәшкил итә.

3. Комиссиянең персональ составы «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке башкарма комитеты карары белән билгеләнә. Комиссия әгъзаларының яртысы «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке Советы тәкъдимнәре нигезендә билгеләнә. Комиссия составы комиссия кабул иткән карарларга тәэсир итә торган мәнфәгатъләр конфликтлары барлыкка килү мөмкинлеген кире кагу өчен формалаштырыла.

4. Комиссия комиссия рәисе, Комиссия рәисе урынбасары, комиссия секретаре һәм аның эшендә шәхсән катнашучы комиссия әгъзаларыннан тора.

5. Комиссия рәисе:

- 1) комиссия эшен оештыра, аның эшчәнлегенә житәкчелек итә;
- 2) комиссиянең чираттагы утырышының көн тәртибе проектын формалаштыра;
- 3) комиссия әгъзаларына курсәтмәләр бирә;
- 4) комиссия утырышларында рәислек итә.

6. Конкурс комиссиясе рәисе урынбасары вакытлыча булмаган очракта конкурс комиссиясе рәисе вазыйфаларын башкара.

7. Комиссия секретаре:

1) комиссия эшчәнлеген мәгълүмати һәм документация белән тәэммин итүне, шул исәптән комиссия утырышына әзерлекне гамәлгә ашыра;

2) комиссия әгъзаларына, проект инициаторларына һәм комиссия утырышына чакырылган башка затларга, комиссиянең чираттагы утырышын уздыру датасы, урыны һәм комиссиянең чираттагы утырышы көн тәртибе турында хәбәр итә;

3) комиссия утырышлары беркетмәләрен алып бара.

8. Комиссия әгъзасы:

1) комиссия эшендә, шул исәптән комиссия утырышларында да катнаша;

2) комиссия эше мәсьәләләре буенча тәкъдимнәр кертә;

3) комиссия утырышларында карала торган документлар һәм материаллар белән таныша;

4) комиссия утырышында катнашуучыларга сораулар бирә;

5) комиссия утырышларында тавыш бирә.

9. Комиссиянең төп эш формасы булып утырышлар тора.

10. Комиссия утырыши аның әгъзаларының яртысыннан ким булмаган очракта хокуклы санала.

11. Проектның инициаторларына һәм аларның вәкилләренә комиссия тарафыннан инициатив проектларны карап тикшерүдә катнашу һәм алар буенча үз позицияләрен билгеләү мөмкинлеге бирелә. Инициатив проектны карау планлаштырыла торган комиссия утырыши турында проект инициаторлары аны үткәрү көненә кадәр 5 эш көненнән дә соңга калмычка хәбәр ителә.

12. Проект буенча фикер алышу һәм комиссия карап кабул итү проектның инициаторы һәм башка чакырылган затлар катнашыннан башка башкарьыла.

13. Комиссия каары комиссия әгъзалары саныннан ачык тавыш белән кабул ителә. Тавыш тигезлеге булганда, комиссия утырышында рәислек итүче тавыш хәлиткеч булып тора.

14. Комиссия әгъзалары каарлар кабул итү турында фикер алышканда тигез хокукларга ия.

15. Комиссия кабул иткән карап белән килешмәгән очракта комиссия әгъзасы Комиссия утырыши беркетмәсенә тартылышын тиешле аерым фикерен язмача житкерергә хокуклы.

16. Комиссия утырыши нәтиҗәләре буенча беркетмә төзелә, ул комиссия утырышында рәислек итүче, комиссия секретаре һәм комиссия әгъзалары тарафыннан комиссия утырышын уздырганнан соң 3 эш көне эчендә имзалана.

17. Комиссия секретаре комиссия утырыши беркетмәсен имзалаган көннән соң 1 эш көненнән дә соңга калмычка, аны «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге башкарма комитеты житәкчесенә җибәрә.

18. Комиссия эшчәнлеген оештыру-техник яктан «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты башкара.

16 Статья. «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге башкарма комитеты тарафыннан инициативалы проектны карау тәртибе

1. Инициативалы проект «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге башкарма комитеты тарафыннан кертелгән көннән алып 30 эш көне эчендә карала.

2. «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге башкарма комитетына инициативалы проектны керту турындагы мәгълумат «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Башкарма комитетына инициативалы проект кертелгәннән соң ёч эш көне дәвамында рәсми сайтта урнаштырылырга тиеш һәм әлеге Тәртипнен 2 статьясындағы 2 өлешендә, шулай ук проект инициаторлары турында курсәтлән белешмәләрне үз эченә алырга тиеш. Бер үк вакытта гражданнар «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Башкарма комитетына үзләренең инициатив проект буенча тәкъдимнәрен һәм кисәтуләрен тапшыру мөмкинлеге турында хәбәр итәләр.

3. Инициатива проекты буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр тапшыру сргы 7 эш көне тәшкил итә. 16 яшкә житкән Кодаш авыл жирлегендә яшәүчеләр үзләренең кисәтүләрен һәм тәкъдимнәрен юллый ала. Искәрмәләр һәм тәкъдимнәр халык тарафыннан «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Башкарма комитетына турыдан-туры тапшырыла яки почта аша жибәрелә.

4. Инициатив проект буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләрне комиссия гомумиләштерә.

5. Инициатив проектны карау нәтижәләре буенча комиссия «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге башкарма комитеты житәкчесенә әлеге статьяның 7 өлешендә күрсәтелгән бер каарны кабул итәргә тәкъдим итә. «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге башкарма комитеты житәкчесенә берничә инициативалы проект кертелгән, шул исәптән, ёстенлекле мәсьәләләр эчтәлеге буенча шундый тасвирлама белән, комиссия «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге башкарма комитеты житәкчесенә конкурс сайлап алудың оештырырга тәкъдим итә.

6. Конкурс сайлап алуды әлеге Тәртипнәң 17 статьясы нигезендә оештырыла. Конкурс сайлап алудың үткәрү турында хәбәр проект инициаторларына тиешле каар кабул ителгәннән соң 3 эш көненнән дә соңга калмыйча жибәрелә.

7. Комиссия тәкъдимен яисә конкурс нигезендә сайлап алу нәтижәләре буенча «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге башкарма комитеты житәкчесе тубәндәге каарларның берсен кабул итә:

1) «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге бюджеты турындагы каарда кааралган бюджет ассигнованиеләре чикләрендә тиешле максатларга һәм (яки) «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге бюджеты проектын төзу һәм карау тәртибе (бюджет турындагы каарга үзгәрешләр керту) нигезендә аның ёстендә эшләүне дәвам итәргә:;

2) инициативалы проектны хуплаудан баш тарту һәм аны проект инициаторларына кире кайтару.

8. «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге башкарма комитеты житәкчесе инициативалы проектка ярдәм итүдән баш тарту турында Карап кабул итә:

1) инициатив проектны кертүнен билгеләнгән тәртибен үтәмәү һәм аны карау;

2) инициатив проектның Россия Федерациясенең Федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актлары таләпләренә, Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районның «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставына туры килмәве.

3) жирле үзидарә органнарының кирәклө вәкаләтләре һәм хокуклары булмау сәбәпле инициативалы проектны гамәлгә ашыра алмавы;

4) жирлекнән "Кодаш авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге бюджеты акчалары инициативалы туләүләр формалашу чыганагы булмаган инициативалы проектны гамәлгә ашыру өчен кирәклө чаарлар күләмендә булмау;

5) инициатив проектта сурәтләнгән проблеманы нәтижәлерәк чишү мөмкинлеге булу;

6) инициатив проектны конкурс сайлап алудың узмаган дип тану.

9. Проектны карау нәтижәләре буенча каар кабул ителгән көннән соң өч эш көненнән дә соңга калмыйча проект инициаторына жибәрелә.

10. Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районның «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге башкарма комитеты әлеге статьяның 8 өлешендәге 5 пунктында кааралган очракта, проект инициаторларына бергәләп инициативалы проектны эшләп бетерергә тәкъдим итәргә, шулай ук аны үз компетенцияләре нигезендә башка муниципаль берәмлекнән жирле үзидарә органына яисә дәүләт органына тәкъдим итәргә тиеш.

Проектны эшләп бетерү өчен комиссия комиссия әгъзалары, Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районы жирле үзидарә органнары вәкилләре,

проект инициаторы вәкилләре арасыннан эшче төркем төзи, шулай ук проектны эшләп бетерү вакытын билгели.

Эшләп бетерелгән инициатива проекты комиссия тарафыннан әлеге Тәртипнең 15 статьясы һәм әлеге маддә нигезендә карала.

17 Статья. Инициативалы проектларны сайлап алу бәйгесе

1. Конкурс сайлап алударын комиссия башкара.

2. Конкурс сайлап алудының критерийлары:

1) халыкның проблеманы хәл итүгә инициативалы проект жибәрелгән проблеманы билгеләүдә һәм аны тормышка ашыруду катнашу дәрәжәсе;

2) инициатив проектны тормышка ашыруның социаль нәтиҗәлелеге.

3. Конкурс сайлап алу критерийлары, аларның әһәмияте, үзләренә туры килгән баллар һәм авырлык коэффициентлары күшымтада әлеге Тәртипкә (алга таба – критерийлар) куелган.

4. Конкурс сайлап алуды әлеге Тәртипнең 15 статьясы нигезендә үткәрелә торган комиссия утырышында гамәлгә ашырыла.

5. Комиссия конкурс сайлап алударын узган инициатив проектларны ачыклау критерийлары нигезендә инициатив проектларны бәяли.

6. Конкурс сайлап алу нәтиҗәләре буенча, йомгаклау бәяләвен исәпкә алып, комиссия инициатив проектларны конкурс сайлап алудын узган яисә үтмәгән дип иғълан итү турында Карап кабул итә.

7. Конкурс сайлап алударын барлык критерийлар буенча максималь суммар балл алган инициатив проект иғълан итә.

8. Бәяләү нәтиҗәләре буенча берничә инициативалы проект бер үк балл жыйиган очракта, өстенлеккә Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районнының «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Башкарма комитетына кертелгән инициативалы проект ия.

18 Статья. «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының инициативалы проектны тормышка ашыру турында карары

1. «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге башкарма комитеты инициативалы проектны тормышка ашыру турында карар чыгара.

2. Инициативалы проектны гамәлгә ашыру турындагы каарда булырга тиеш:

1) инициатив проектны гамәлгә ашыру нәтиҗәсендә барлыкка китерелергә тиешле объектның исеме (адресын яки урынын күрсәтеп) яки инициатив проектны тормышка ашыруга юнәлдерелгән чараның исеме;

2) «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге бюджеты акчаларын тоту юнәлеше (төзелеш, реконструкция, сатып алу, чара (чаралар) үткәрү);

3) инициатив проектны гамәлгә ашыруга бүләп бирелә торган Бөгелмә шәһәре бюджеты акчаларын баш бүлүченең исеме;

4) клиент, төзүче исеме;

5) объектның файдалануга тапшыру (сатып алу), чараны (чараларны) гамәлгә ашыру срокы;

6) объектның фаразланган (чик) бәясе яки инициатива түләүләре күләмен бүләп бирү белән чараны (чараларны) уздыруга чик акча күләме;

7) инициативалы түләүләр күләмен бүләп бирү белән чараны (чараларны) уздыруга объектның фаразланган (чик) бәясен яки чик күләмен гамәлгә ашыру еллары буенча бүлү.

19 Статья. «Интернет» мәгълүмат-коммуникация чөлтәрендә инициатив проект түрүнде мәгълүмат рәсми бастырып чыгару һәм урнаштыру тәртибе

1. «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының инициативалы проектын карау, инициативалы проектны гамәлгә ашыруның барышы, шул исәптөн акчадан файдалану, аны гамәлгә ашыруда кызыксынган затларның мәлкәти һәм (яки) хезмәт катнашуы түрүнде мәгълүмат рәсми сайтта бастырып чыгарылырга һәм урнаштырылырга тиеш.

2. Инициативалы проектны гамәлгә ашыру нәтижәләре түрүнде «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының хисабы инициативалы проектны гамәлгә ашыру тәмамланганнан соң 30 эш көне эчендә рәсми басылып чыгарга һәм рәсми сайтка урнаштырылырга тиеш.

Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлекенең инициатив проектларын тәкъдим итү, керту, фикер алышу һәм карау тәртибенә кушымта

Инициативалы проектларны конкурс нигезендә сайлап алу критерийлары, аларның әһәмияте, аларга туры килгән баллар һәм авырлык коэффициентлары

<i>Инициатив проектны сайлау критерийының исеме</i>	<i>Инициатив проектны сайлау критерийын бәяләү курсәткеченең исеме</i>	<i>Инициатива проектын сайлау критерийын бәяләүнен санлы курсәткече</i> <i>Инициатива проектын сайлау критерийын бәяләүнен санлы курсәткече</i>
---	--	--

1	2	3
Инициатив проектның социаль әһәмияте	инициативалы проектны тәкъдим итүдә катнашкан гражданнар саны тормышка ашырылған инициатив проект нәтижәләре белән даими (айга ким дигәндә бер тапкыр) файдаланачак алучылар саны (кеше)	5 кеше өчен 1 балл, ләкин 20 баллдан артык түгел
Кызыксынган кешеләрнең финанс катнашу дәрәҗәсе сатуда	инициативалы проект бәясенә инициативалы проектны финанслауда физик затларның инициативалы түләүләре күләменә мәнәсәбәт проектны инициатив проект бәясенә финанслауда юридик затларның, шәхси эшкуарларның инициативалы түләүләр күләменә мәнәсәбәт	100 кеше өчен 1 балл, ләкин 15 баллдан артык түгел
инициативалы проект	инициативалы проектны тормышка ашыруда катнашырга теләк белдергән гражданнар саны	Финанслауның һәр 1 проценты өчен 1 балл, ләкин 30 баллдан артык түгел 1 балл за каждую 1 форму нефинансового участия, но не более 4 баллов